

VERSETUL-CHEIE

*... am văzut atunci toată
lucrarea lui Dumnezeu, am văzut
că omul nu poate să pătrundă ce se
face sub soare; oricât s-ar trudi el să
cerceteze, tot nu va putea afla și, chiar
dacă înțeleptul ar zice că a ajuns să
înțeleagă, tot nu poate să găsească.*

ECLESIASTUL 8:17

Neputința de a înțelege toată lucrarea lui Dumnezeu

Text: Eclesiastul 8:1–17

Ideea centrală: Nu putem înțelege toate tainele lumii create de Dumnezeu și planurile Lui infinite, dar putem să ne bucurăm de darurile vieții date de El și să trăim în sfințenie, având o mărturie bună.

Scopul lecției: Fii încurajat să trăiești având o mărturie bună și să ai răspuns biblic la nedumeririle vieții, dându-I slavă lui Dumnezeu.

Explicații contextuale și exegetice:

În acest capitol, Solomon meditează asupra neputinței noastre de a cunoaște viitorul datorită limitărilor omenești. De asemenea, el dă învățatură și despre felul în care trebuie să trăiești în societate, cum să te porți față de conducerea statului (sau fiind în conducerea statului) și cum să trăiești cu o bună mărturie în mijlocul contradicțiilor și neajunsurilor de tot felul.

Așa cum știm din multe comentarii, Eclesiastul este o carte prin care Solomon încearcă să educe tânăra generație de conducători a Israelului și să îi explice cum se întâmplă lucrurile „sub soare” și în ce constă înțelepciunea și ascultarea de Domnul. În Eclesiastul 8, Solomon se întreabă dacă are sens

să fii înțelept (8:1), de vreme ce și așa nu poți înțelege totul (8:17). Da, are sens și chiar trebuie să fii înțelept este răspunsul din Ecclesiastul 8.

- **Înțelepciunea lui Dumnezeu și caracterul nostru (8:1)**

Ecclesiastul 8:1 este o invitație la înțelepciune, dar și o chemare să îi identificăm pe cei înțelepți: „Cine este ca cel înțelept și cine pricepe rostul lucrurilor?” Aceasta este o invitație la înțelepciune, dar este și un prim beneficiu al înțelepciunii.

Înțelepciunea îți schimbă trăsăturile, dispoziția, modul de abordare al lucrurilor. Un înțelept îl va recunoaște pe alt înțelept după înfățișare și după calm, după expresia mai deschisă și mai luminoasă a feței. Înțelepciunea te umanizează, te face mai abordabil, mai prietenos. Înțelepții nu sunt singuratici, distanți ori disprețuitori, ci se bucură de comuniune, de interacțiune cu alții, de comunicare.

Dumnezeu este Cel care îți luminează fața. Aici este vorba despre prezența lui Dumnezeu în viața ta, care îți transformă caracterul și îți dă înțelepciune. Psalmul 36:9 spune: „Căci la Tine este izvorul vieții, prin lumina Ta vedem lumina.” La fel, în Efeseni 5:14 citim: „De aceea zice: Deșteaptă-te tu care dormi, scoală-te din morți, și Hristos te va lumina”. În 2 Corinteni 4:6 vedem că: „Dumnezeu, care a zis: „Să lumineze lumina din întuneric”, ne-a luminat inimile, pentru ca să facem să strălucească lumina cunoștinței slavei lui Dumnezeu pe fața lui Isus Hristos”.

- **Înțelepciunea politică și supraviețuirea într-o lume dificilă (8:2-10)**

Cel credincios trebuie să fie atent la autoritatea statului (8:2-6), precum și la presiunile din societate, drepte sau nedrepte (8:7, 8). Într-un fel, acest pasaj ne aduce aminte de îndemnul din Romani 13.

Pasajul începe cu o poruncă explicită, „eu îți spun...” (8:2), care este urmată de o discuție mai largă. Ascultarea de autoritățile statului este necesară din pricina „jurământului făcut înaintea lui Dumnezeu”. Nu știm exact dacă aici este vorba despre jurământul de credință al cetățeanului sau al împăratului față de Dumnezeu/înaintea lui Dumnezeu – sau față

de oameni. Însă conform acestui jurământ, fiecare om are o datorie în societate. Conform Romani 13:3, dregătorii sunt slujitorii lui Dumnezeu pentru binele nostru (ceea ce este adevărat la modul ideal, principal) și de aceea merită să le arătăm respect.

Dacă suntem implicați în tratative, nu trebuie să ne mâniem în caz de impas și să plecăm cu supărare de la consultări (8:3, 4). Tema de aici se reia și în Ecclesiastul 10:4, „Când izbucnește împotriva ta mânia celui ce stăpânește, nu-ți părăsi locul, căci sângele rece te păzește de mari păcate”, precum și în 10:20, „Nu blestema pe împărat, nici chiar în gând [...]”. Stăpânirea de sine și seriozitatea, însoțite de respect, sunt valori importante în viața socială. Fii principal, iar la baza principalității așează loialitatea față de Dumnezeu și dreptatea Lui. Să nu fim disciplinați doar de frica judecării și a pedepsei, ci din înțelepciune (8:5, 6).

În ce privește nenorocirile care pot veni asupra omului, acestea sunt de o mare varietate și nu pot fi prezise (8:7, 8). Nici cei buni, nici cei răi nu se pot sustrage suferinței și încercărilor vieții (vezi și 9:1-6, 11-12). Un exemplu foarte concludent este recenta pademie Covid-19, dar și cutremurele, erupțiile vulcanice sau uraganele care îi afectează pe toți, indiferent de convingeri și de stil de viață.

- **Dilema suferinței celor buni și a fericirii celor răi (8:9-14)**

Dilema aceasta l-a preocupat și pe regele David și pe cei din compania sa, și apare și în unii psalmi. Adesea oamenii trag concluzii greșite ca în cazul lui Iov, judecat ca păcătos de prietenii săi în timp ce el nu era vinovat. În Plângerile lui Ieremia 3:26-33 profetul scrie că trecerea prin suferințe pe care nu le meriți are un rol educativ: „Este bine pentru om să poarte un jug în tinerețea lui. Să stea singur și să tacă, pentru că Domnul i l-a pus pe grumaz; să-și umple gura cu țărână, și să nu-și piardă nădejdea”.

Solomon observă că, uneori, oamenii se nedreptățesc unii pe alții și își provoacă reciproc nenorociri (v. 9). La fel, pe cei drepți uneori societatea îi uită, iar pe unii nedrepți îi aplaudă (v. 10). Solomon vede că nepedepsirea imediată a celor răi îi face pe oameni neîncredători în justiție, insensibili și

răzvrățiți (v. 11). Totuși, el recunoaște că adevărata fericire aparține celor ce ce tem de Dumnezeu (v. 12). Bunăstarea celor nedrepti nu este veșnică, ei nu au viitor, ci se vor întâlni cu pedeapsa Domnului (v. 13).

Cum se explică această inversare a destinului pentru unii oameni? De ce uneori cei răi sunt prosperi, iar cei buni trec prin greutăți (v. 14)? Coerența vieții este în răsplătirile veșnice și în mântuirea Domnului, în planurile divine care merg înainte fără greș. Pe de o parte, răbdarea lui Dumnezeu sau întârzierea judecării înseamnă mântuire (2 Petru 3:9, 15), dar înseamnă, în același timp, și o întărire fermă a condamnării, pentru cei necredincioși. Grigore cel Mare (540–604) atrăgea atenția că adevărata dreptate se va face la judecata finală, iar aici perspectivele pot fi înșelătoare (Grigore cel Mare, *Învățătura Cărții lui Iov (Moralia in Iob)*, 5.23.44). Atunci când cei credincioși suferă, nu trebuie să gândim că Dumnezeu îi pedepsește, ci că El îi încearcă și îi desăvârșește. Noi trebuie să îi admirăm și să îi ajutăm.

Discuția despre caracterul trecător al vieții apare și în Ecclesiastul 9:1–6, iar neputința noastră de a cunoaște viitorul este discutată și în Ecclesiastul 9:11, 12. Doar Domnul cunoaște viitorul, atât pentru cei drepti, cât și pentru cei răi. Dumnezeu îi ține pe oameni smeriți, în acest fel toți îi dau socoteală.

În același timp, trebuie spus că noi știm mai multe astăzi despre viața după moarte, prin revelația divină dată progresiv în istorie. De exemplu, știm că Isus a înviat și a înfrânt moartea și știm că El i-a spus tâlharului de pe cruce că va fi cu El în rai, în aceeași zi a crucificării Sale (Luca 23:42–43). De asemenea, și apostolul Pavel ne învață în 1 Corinteni 15:12–58 și în Filipeni 1:21–30 despre viața nouă după înviere și despre trupul cel nou, duhovnicesc.

Față de atitudinea pesimistă a lui Solomon, care vede că toate vor pieri, dragostea și ura oamenilor, și invidia, și dorințele lor (9:6), apostolul Petru ne întrebă în mod relevant: dacă toate acestea vor pieri, ce fel de oameni ar trebui să fim noi, trăind spre gloria lui Dumnezeu (2 Petru 3:11)?

Și afirmația din Ecclesiastul 9:11–12 trebuie discutată aici. Este adevărat că nu doar eforturile noastre asigură un final fericit proiectelor, ci ultimul cuvânt îl are Dumnezeu: „nu atârnă nici de cine vrea, nici de cine aleargă,

ci de Dumnezeu care are milă” (Romani 9:16). Aceste afirmații însă nu distrug legea „după faptă și răsplată”. Rămâne să spunem împreună cu Iacov 4:12–16 că este bine să ne planificăm viața, dar ne vom îndeplini planurile „dacă va vrea Dumnezeu”. Proverbe 16:3 ne învață: „Încredințează-ți lucrările în mâna Domnului, și îți vor izbuti planurile.”

• Bucură-te de darurile lui Dumnezeu în viață și fii conștient de limitele gândirii omenești (8:15–17)

Dilemele de mai sus te pot arunca în utilitarism și pragmatism. Unii ajung să zică așa: bucură-te de ziua de azi și de toate plăcerile, și nu te mai gândi la veșnicie (8:15–17). Este greșit să spui așa. Solomon ne atrage atenția că merită să te veselești, să trăiești cu bucurie, dacă o faci într-un mod care Îi dă slavă lui Dumnezeu. Explicații mai largi găsim și în Romani 14:6–8, 20.

Învățătura de aici are o paralelă foarte bună în Ecclesiastul 9:7–10. Petrecerea la care se gândește Solomon este însă o viață de bucurie și de împlinire în familie. El spune: „Du-te, dar, de mănâncă-ți pâinea cu bucurie și bea-ți cu inimă bună vinul... trăiește-ți viața cu soția...” etc. Solomon vorbește despre bucuria de acasă, despre viața în armonie cu soția și de o veselie în sfințenie: „Hainele să-ți fie albe în orice vreme, și untdelemnul să nu-ți lipsească de pe cap.” (v. 8) Hainele albe și untdelemnul pe cap sunt semn de curăție și bucurie sfântă, de ungere pentru Dumnezeu, în Duhul Sfânt.

John Piper, un pastor și autor creștin contemporan, a lansat cu câteva decenii în urmă un termen interesant numit „hedonismul creștin” (adică învățătura despre plăcerea trăită în viața creștină, de la cuvântul grecesc *hedone*, „plăcere”). Prin acest concept el s-a gândit la bucuria vieții pe care ne-o dă Dumnezeu, la ceea ce Dumnezeu aprobă în viața noastră în aria bucuriei și a plăcerii. Iacov spune în Iacov 1:17 că „orice ni se dă bun și orice dar desăvârșit este de sus, coborându-se de la Tatăl luminilor”, iar Pavel scrie în Filipeni 4:8 „Încolo, frații mei, tot ce este adevărat, tot ce este vrednic de cinste, tot ce este drept, tot ce este curat, tot ce este vrednic de iubit, tot ce este vrednic de primit, orice faptă bună, și orice laudă, aceea să vă însuflețească”.

Invitația la o viață intimă frumoasă, activă în familie este și ea parte din bucuria vieții creștine (9:9). Învață să te bucuri de darurile Domnului în viață cu bucurie sfântă, cu haine albe (fapte bune) și cu ungera Duhului în viața ta (9:8). Gândește-te dacă tu te bucuri în familie conform acestor îndrumări. Ce poți spune?

Versetul 9:10 este adesea folosit de credincioșii adventiști în argumentul lor că nu există viața sufletului, după moarte, până la înviere. Solomon spune însă că în locuința celor morți (*sheol* sau mormânt) nu mai este posibilitate de acțiune și de manifestare a înțelepciunii. El nu zice că nu există viață după moarte. Clarificarea o găsim iarăși în Noul Testament. Isus, în istorisirea despre Lazăr cel sărac, spune și El că după moarte bogatul cel necredincios și lipsit de îndurare, degeaba a mai avut idei – niciuna nu s-a putut aplica (Luca 16:19–31). Acum este ocazia de a acționa înțelept. După moarte apare doar închinarea și așteptarea răsplătirii la Judecată. Cei mântuiți vor avea ocazia din nou, după înviere și în cerul și pământul noi, re-create de Dumnezeu, să trăiască cu responsabilități sfinte spre gloria Domnului.

• Investiția în cugetare și studiul Scripturii (8:16, 17)

Delectările vieții pot lua și alte forme. Una dintre ele este setea de cunoaștere, care nu se oprește nici ziua, nici noaptea (v. 16). Omul doarește permanent să observe, să afle, să înțeleagă. Aici intră și comunicarea și mass-media, dar și activitățile științifice, experiențele, inițiativele. Merită să Îi mulțumim Domnului pentru mintea mereu curioasă pe care ne-a dat-o. Moise s-a întâlnit cu Dumnezeu în pustiu, atunci când a văzut un arbust care ardea, dar nu se consuma. În Exod 3:3, Moise a zis: „Am să mă întorc să văd ce este această vedenie minunată și pentru ce nu se mistuie rugul.”

O altă delectare este cugetarea la Cuvântul Domnului, citirea Scripturii (8:17). Cum zice Psalmul 1:2, omul credincios „își găsește plăcerea în Legea Domnului și zi și noapte cugetă la Legea Lui!”. Psalmul 63:5, 6 spune: „Mi se satură sufletul ca de niște bucate grase și miezoase, și gura mea Te laudă cu strigăte de bucurie pe buze, când mi-aduc aminte de Tine în așternutul meu și când mă gândesc la Tine în timpul priveghiurilor nopții”.

Aplicații:

Caută înțelepciunea lui Dumnezeu și las-o să îți schimbe caracterul. Ea ne face mai prietenoși și mai abordabili, nu distanți și mândri. Citește Psalmul 1 și Efeseni 4:24–26. În ce fel crezi că te pot face aceste texte din înțelepciunea biblică mai prietenos?

Să ne ferim de înțelepciunea firească, drăcească, al cărei rezultat este învrăjbigerea și competiția distructivă și să căutăm înțelepciunea lui Dumnezeu. Compară înțelepciunea firească și cea spirituală din Iacov 3:13–18. Ce trăsături înțelepte îți lipsesc și ai vrea să le ai, ce trăsături are înțelepciunea ta și nu ai vrea să le ai?

Ar trebui să nu ne avântăm să judecăm pe cei ce trec prin necazuri. Ce motive ai să te înfrânezi de la o asemenea judecată? Cum ar fi cel mai bine să ne raportăm la cei care trec prin necazuri?

Să Îi dăm slavă lui Dumnezeu că El conduce lumea în mod înțelept, spre mântuire și judecată. Să Îi mulțumim pentru darurile și bucuriile pe care ni le oferă: familie, sănătate, hrană, invitația să-L cunoaștem și să-L urmăm, crearea noastră după chipul Său, mântuirea. Scrie într-un caiet personal de studiu ce elemente ar intra, după părerea ta, într-o teologie creștină a sărbătorii și bucuriei (veseliei).

Sugestii practice:

- Verifică în ce moduri practice familia ta are parte de bucurii frumoase, sfinte și curate. Reușiți să aveți momente frumoase în familia voastră, seri plăcute, partășie, plimbări, excursii, jocuri?
- Organizează o petrecere în familie sau în grupul de casă, în care să fie loc și pentru socializare, gustări bune, jocuri, dar și pentru rugăciune și împărtășirea Cuvântului.
- Ce versete biblice privitoare la lumina lui Dumnezeu în viața noastră mai știi? Pune-le pe o listă, în ordinea relevanței în viața ta.
- Caută câțiva psalmi în care este vorba despre aceeași dilemă a soartei aparent nedrepte, pentru cei credincioși – și nemeritate pentru cei

necredincioși. De ce era această temă a nemulțumirii atât de prezentă pe timpul lui Solomon? Mai este și astăzi?

Întrebări pentru discuții:

- Cum crezi că acționează înțelepciunea lui Dumnezeu încât să ne schimbe înfățișarea în bine?
- La ce crezi că se referă jurământul față de Dumnezeu, menționat în 8:2?
- De ce lasă Dumnezeu uneori să vină o vreme când un om îl persecută și îl face nenorocit pe alt om (8:9)?
- Cum înțelegem și aplicăm ideea de „revelație progresivă” în înțelegerea învățaturii despre înviere din Vechiul Testament și din Noul Testament?
- La ce fel de voie-bună se referă Solomon în 8:15–17? Cum asigurați că în comunitatea voastră oamenii știu să se bucure de viață, ca dar al Domnului, într-un mod sfânt și curat? Aveți întâlniri de jocuri creștine și de concursuri din Scriptură, în care Domnul să fie slăvit iar credincioșii să se bucure de părtășie? Există consilierea familiilor în această privință?
- Când avem ocazia să acționăm cu înțelepciune și inițiativă spre slava Domnului, în timpul vieții acesteia sau și după aceea, după înviere sau înainte de înviere?

.....
autor: Octavian D. Baban, *pastor, membru al echipei de pregătire a programului de studiu biblic*; obinfonet@gmail.com
.....